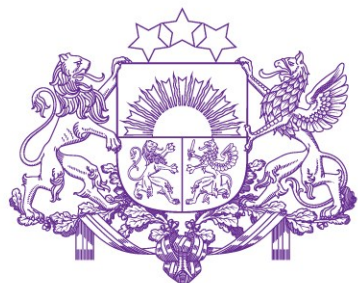

Par iespējām bezpajumtniekus atgriezt sabiedrībā

LATVIJAS REPUBLIKAS
TIESĪBSARGS

Tiesībsarga biroja Sociālo, ekonomisko un kultūras
tiesību nodaļas juridiskā padomniece

Ieva Arklone

Tiesībsarga biroja Sociālo, ekonomisko un kultūras
tiesību nodaļas vecākā juriste

Ilze Jansone

Tēmas izpēte Tiesībsarga birojā

2019.gadā veikts pētījums par bezpajumtniecību Latvijā

sociāla un personīga problēma

mazināšanas iespējas - kompleksas darbības, multidisciplināra visu iesaistīto institūciju saskaņota darbība un koordinācija, jaunu sociālo mājokļu celtniecību un mājokļu cenu pieejamības veicināšana, kopēja iedzīvotāju labklājības līmeņa celšana valstī

2025.gada izpētes tēma “Bepajumtniecība”- fokusējas uz tā saucamajiem “motivētajiem bepajumtniekiem” viņu izklūšanai no bepajumtniecības loka

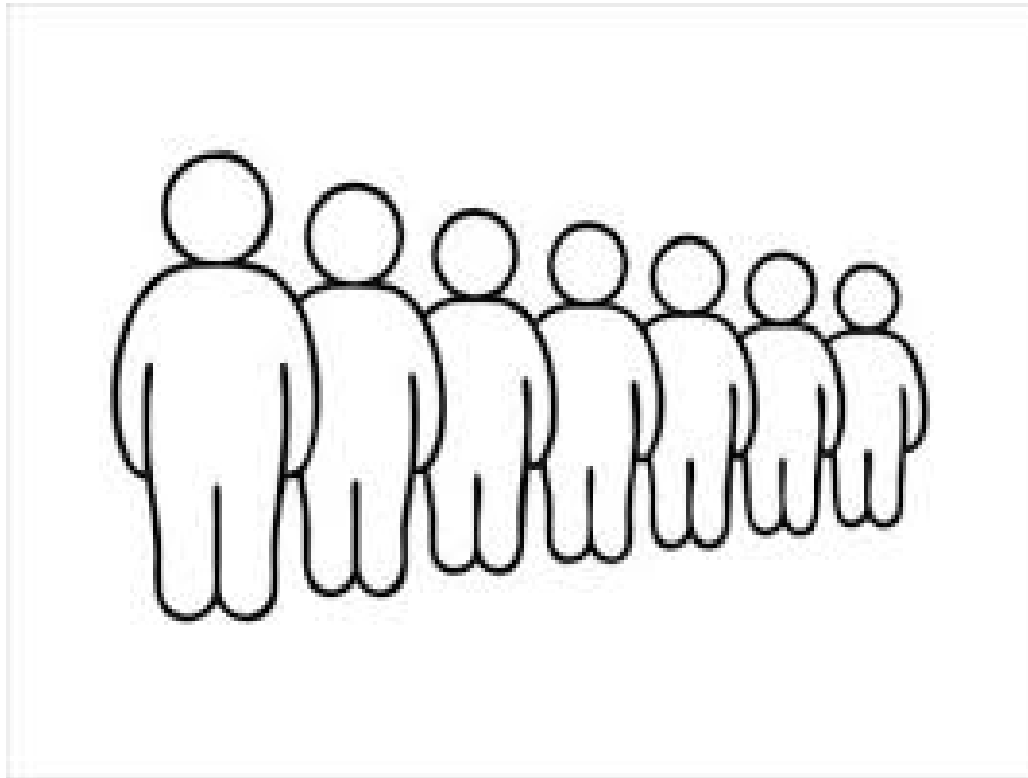
Definīcija

Vienota bezpajumtniecības definīcija un bezpajumtniecības uzskaitē Eiropā nepastāv.

Eiropas bezpajumtniecības un mājokļa atstumtības tipoloģija –
ETHOS, ETHOS Light

«Bepajumtniecība ir mājokļa trūkuma situācija, kurā cilvēkam nav tiesiskā pamata (īpašumtiesības, īre u.c.) un resursi (iespēja), lai pastāvīgi un brīvprātīgi uzturētos dzīvojamās telpās, kurās būtu dzīvošanai piemēroti apstākļi un komunālie pakalpojumi (apkure, ūdens, elektrība)»

Datu vākšana

- Patversmes un naktspatversmes pakalpojumu saņēmušo personu skaits
- Pašvaldības policijas reidi
- Informācija no atskurbtuvēm
- Neatliekamās medicīniskās palīdzības, slimnīcu sniegtie dati
- Datu vākšana pēc vienotas metodoloģijas bezpajumtnieku uzskaites pilotprojektā European Homelessness Counts

2030 – Eiropa bez bezpajumtniekiem!

➡ Lisabonas deklarācija par Eiropas platformu bezpajumtniecības apkarošanai.

➡ Eiropas Sociālo tiesību pīlāra 20 principi, kur tā 19.princips –

➡ "Mājoklis un palīdzība bezpajumtniekiem" - nodrošināt ikvienam cilvēkam piekļuvi pienācīgam un drošam mājoklim, kā arī sniegt atbalstu personām bez mājokļa, lai veicinātu viņu sociālo iekļaušanu un novērstu bezpajumtniecību.

Princips paredz, ka mājoklis ir pamattiesība nevis tikai sociālais pakalpojums!

Identificētie problēmjautājumi, kas rada vai veicina bezpajumtniecības situācijas turpināšanos

Parādsaistības un
zvērinātu tiesu
izpildītāju rīcība

Deklarētās
dzīvesvietas
neesamība

Veselības aprūpes
nepieejamība,
invaliditātes statuss

Mātes – dēlu
fenomens

Agrīnais traumatisms
vai psiholoģiski grūti
pārvarams dzīves
trieciens

Šķēršļi nodarbinātībai

Iespējamie risinājumi un rīcības soļi bezpajumtnieku atgriešanai sabiedrībā 1/2

Sociālais darbs

Sociālo darbinieku kapacitāte, pilnvaru paplašināšana

Sociālais darbs uz ielām

Veselības aprūpes pakalpojumu nodrošināšana

Iespējamie risinājumi un rīcības soļi bezpajumtnieku atgriešanai sabiedrībā 2/2

Dienas centri

Vides maiņa un
brīvprātīgo darbs

Apvidu veidošana
bepajumtniekiem ārpus
pilsētas (no Tiesībsarga
biroja puses nav
atbalstāms)

Disciplinēšanas un
režīma ievērošanas
pasākumi

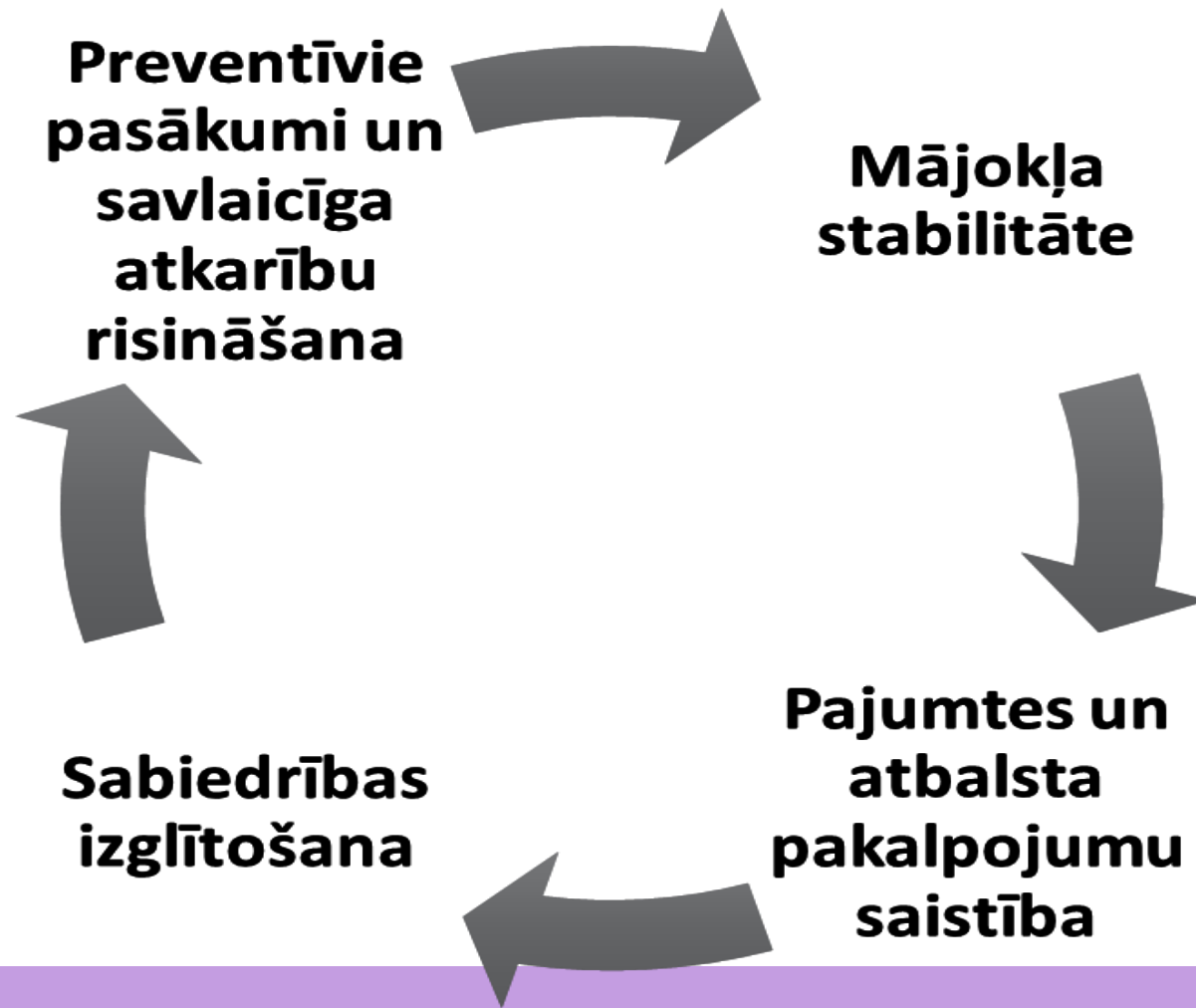
Zemas īres maksas
dzīvokļi

Profilakse un agrīna
iejaukšanās

Parādsaistību
mazināšanas pasākumi

Cienpilna attieksme pret
ikvienu

Rīcības soļi mērķa sasniegšanā

Mājokļa stabilitāte

Uz mājokļa vidi balstīta pieeja, nodrošinot pieejamu un drošu mājokli, attīstot sociālo mājokļu fondu, kā arī atbalstot īres tirgus pieejamību cilvēkiem ar zemiem ienākumiem (ar valsts līdzfinansējumu vai pašvaldības garantijām)

Pajumtes un atbalsta pakalpojumu saistība

Sociālais darbinieks + psihologs + mentors

Uzticības attiecības (saruna)

Misijas darba sajūta, empātija un nenovēršanās

Preventīvie pasākumi un savlaicīga atkarību risināšana

- 2024. gadā materiālai un sociālai nenodrošinātībai bija pakļauti 10,9 % iedzīvotāju (kopš 2023. gada kritums par 2,6 procentpunktiem) un dziļai materiālai un sociālai nenodrošinātībai – 5,3 % iedzīvotāju (kopš 2023. gada samazinājums par 0,9 procentpunktiem)*
 - Individuāli pielāgots sociālais darbs pirmskrīzes situācijā
 - Veselības speciālistu piesaistes savlaicīgums

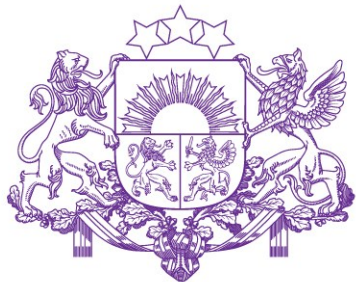
*[https://stat.gov.lv/system/files/publication/2025-03/Nr_06_Materiala_nenodrosinatiba_Latvija_2023_gada_\(24_00\)_LV_0.pdf](https://stat.gov.lv/system/files/publication/2025-03/Nr_06_Materiala_nenodrosinatiba_Latvija_2023_gada_(24_00)_LV_0.pdf)

Sabiedrības izglītošana

Stigmatizācijas mazināšana

Cilvēka cieņa, cilvēks kā vērtība

Paldies!

LATVIJAS REPUBLIKAS
TIESĪBSARGS